

In de gevoegde zaken 90 en 91-63

Commissie van de Europese Economische Gemeenschap,

Verzoekster,

vertegenwoordigd door de heer G. le Taliec, lid van de juridische dienst der Europese Uitvoerende Organen, als gemachtigde,

ten deze domicilie gekozen hebbende ten kantore van de heer H. Manzanarès, secretaris van genoemde dienst, Place de Metz 2, te Luxemburg,

tegen

Regering van het Groothertogdom Luxemburg (zaak 90-63),

Verweerster,

vertegenwoordigd door de heer E. Molitor, adjunct-juridisch adviseur bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken te Luxemburg, als gemachtigde,

ten deze domicilie gekozen hebbende ten Ministerie van Buitenlandse Zaken te Luxemburg, rue Notre Dame 5,

en

Regering van het Koninkrijk België (zaak 91-63),

Verweerster,

vertegenwoordigd door de vice-Minister-Président, minister van Buitenlandse Zaken,

gemachtigde de heer J. Karelle, directeur bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken en van de Buitenlandse Handelsbetrekkingen,

bijgestaan door mr. M. Verschelden, advocaat bij het Hof van Beroep te Brussel,

ten deze domicilie gekozen hebbende bij de Belgische Ambassade te Luxemburg, Boulevard du Prince Henri 9,

betreffende de invoering door verweersters — na 1 januari 1958 — van een bijzonder recht, te heffen bij het afgeven van invoervergunningen voor bepaalde zuivelprodukten,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt:

Ch. L. Hammes, *President*,
A. M. Donner (*Rechter-Rapporteur*) en R. Lecourt, *Kamerpresidenten*,
L. Delvaux en A. Trabucchi, *Rechters*,
Advocaat-Generaal: K. Roemer,
Griffier: A. Van Houtte,

het volgende

ARREST

TEN AANZIEN VAN DE FEITEN

I — De aan het geding ten grondslag liggende feiten en het procesverloop

Overwegende dat vaststaat dat de Belgische en Luxemburgse Regeringen onderscheidenlijk bij Koninklijk Besluit van 3 november 1958 en Groothertogelijk Besluit van 17 november 1958 een recht hebben ingesteld, te heffen bij de afgifte van invoervergunningen voor bepaalde zuivelprodukten, zulks met vaststelling van de maximumtarieven, terwijl bij ministeriële besluiten van diezelfde data het toe te passen tarief werd bepaald;

dat deze tarieven daarna door beide regeringen bij een lange reeks van besluiten, houdende vaststelling van de maxima en de telkens toe te passen tarieven, werden gewijzigd;

dat de Commissie, van oordeel dat de onderhavige maatregelen — als zijnde van toepassing op de invoer van uit de Lid-Staten afkomstige of aldaar vrij verhandelde produkten — in strijd zijn met artikel 12 van het Verdrag, bij brief van 8 november 1961 aan de Belgische en Luxemburgse Regeringen heeft bericht dat zij de handhaving van bedoelde maatregelen niet kan goedkeuren en die regeringen heeft uitgenodigd zich ter zake te verantwoorden;

dat de Commissie, na het verweer der regeringen te hebben ontvangen op 19 april 1963 krachtens artikel 169, eerste lid, van het Verdrag een met redenen omkleed advies, gedateerd 3 april 1963, heeft uitgebracht, waarin zij vaststelt dat de beide regeringen de krachtens artikel 12 van het Verdrag op haar rustende verplichtingen niet zijn nagekomen met verzoek binnen een maand de maatregelen te treffen welke ter nakoming van bedoeld advies nodig mochten blijken;

dat de Belgische Regering bij brief van 8 mei 1963 heeft medegedeeld dat zij bereid was „de voor de invoervergunningen van zuivelprodukten geldende rechten af te schaffen, zodra met de Commissie ten aanzien van een passende oplossing overeenstemming zou zijn bereikt”, terwijl de Luxemburgse Regering bij brief van 9 mei 1963 mededeelde dat zij zich, wat de bedoelde produkten betreft, bij het gevoelen van de Belgische Regering aansloot;

Overwegende dat, toen de bedoelde heffingen niettemin gehandhaafd bleven, de Commissie op 15 oktober 1963 de onderhavige beroepen heeft ingesteld;

dat het Hof bij beschikking van 28 november 1963 de beide zaken wegens verknochtheid heeft gevoegd;

dat het geding het normale verloop heeft gevolgd;

II — De conclusies van partijen

Overwegende dat *verzoekster* in elk der beide zaken heeft geconcludeerd dat het den Hove behage voor recht te verklaren dat de invoering en de toepassing door verweersters — nà 1 januari 1958 — van een bijzonder recht, te heffen bij de afgifte van invoervergunningen voor de volgende produkten: poeder van afgeroomde melk, al of niet met toegevoegde suiker, poeder van volle melk, al of niet met toegevoegde suiker, gecondenseerde melk met toegevoegde suiker, in blik, harde of half-harde kaas, smeltkaas en zachte kaas, in strijd zijn met het Verdrag en in het bijzonder met artikel 12;

dat zij voorts vordert dat verweersters in de proceskosten zullen worden veroordeeld;

Overwegende dat *verweersters* concluderen dat het den Hove behage het beroep als niet-ontvankelijk, althans als ongegrond te verwerpen met veroordeling van verzoekster in de proceskosten;

TEN AANZIEN VAN DE ONTVANKELIJKHEID

Overwegende dat *verweersters* allereerst aanvoeren dat de Raad — blijkens zijn resolutie van 4 april 1962 — overwegende, „dat het noodzakelijk is een verordening vast te stellen houdende de invoering van een stelsel van heffingen en de geleidelijke totstandbrenging van een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector zuivelprodukten, is overeengekomen uiterlijk op 31 juli 1962 een beschikking krachtens artikel 43 te nemen, zodat voornoemde verordening uiterlijk op 1 november 1962 in werking zal treden” en de Raad voorts de Commissie heeft verzocht daartoe vóór 1 mei 1962 voorstellen in te dienen;

dat aan de Gemeenschap derhalve niet de bevoegdheid toekomt de beide landen door een gerechtelijke actie te dwingen tot intrekking van maatregelen welke reeds geruime tijd tevoren in een andere vorm genomen zouden zijn indien de Gemeenschap tijdig haar verplichtingen was nagekomen;

Overwegende dat *verzoekster* de gegrondheid dezer exceptie betwist en stelt dat het in casu niet de „Gemeenschap” is die in rechte optreedt, doch de Commissie en dat deze laatste zich niet aan een verzuim heeft schuldig gemaakt daar zij zich met het indienen van haar voorstel van 7 mei 1962 naar 's Raads resolutie heeft gedragen;

dat de exceptie van niet-ontvankelijkheid voorts reeds zou moeten worden verworpen op grond van het feit dat de aan de Belgische en Luxemburgse Regeringen verweten verdragsschendingen dateren respectievelijk van 3 en 17 november 1958 en derhalve verschillende jaren ouder zijn dan het door verweersters aan de Gemeenschap ten laste gelegde verzuim;

dat in ieder geval de instelling van een gemeenschappelijk landbouwbeleid voor zuivelprodukten de door verweersters in het verleden begane overtreding van het Verdrag nimmer zou kunnen wettigen;

Overwegende dat *verweersters* bij dupliek hiertegen aanvoeren dat de Commissie aan artikel 169 van het Verdrag niet de bevoegdheid kan ontleen zich tot het Hof van Justitie te wenden ter zake van door de Lid-Staten op een willekeurig tijdstip begane verdragsschendingen, daar de in dit artikel bedoelde beroepen slechts ontvankelijk zijn voor zover de aan een Lid-Staat verweten verdragsschending nog bestaat na het verstrijken van de door de Commissie in haar met redenen omkleed advies aan die Staat gestelde termijn om alsnog de verplichtingen uit het Verdrag na te komen;

dat indien de Gemeenschap zelf vóór het verstrijken van bedoelde termijn het Verdrag schendt en deze schending tot gevolg heeft dat de Lid-Staat de voor hem uit het Verdrag voortvloeiende verplichtingen niet nakomt, de Gemeenschap niet ontvangen kan worden in een vordering daartoe strekkende, dat Hof een door die Staat begaan verzuim zal vaststellen;

TEN PRINCIPALE

Overwegende dat *verzoekster* zich allereerst beroept op artikel 12 van het Verdrag krachtens hetwelk de Lid-Staten zich onderling

ervan onthouden nieuwe in- en uitvoerrechten of heffingen van gelijke werking in te voeren en dat bij gebreke van een limitatieve aanduiding in contraire zin, dit verbod moet worden geïnterpreteerd als geldende voor alle heffingen voor zover hun werking overeenkomt met die van invoerrechten;

dat een bij de afgifte van invoervergunningen voor bepaalde waren geheven bijzonder recht — gelijk het Hof van Justitie in zijn arrest van 14 december 1962 (gevoegde zaken 2 en 3-62) heeft beslist — een heffing vormt van gelijke werking als een invoerrecht, zodat de litigieuze rechten van dezelfde aard zijn als zodanige heffingen en dat, nu zij na de inwerkingtreding van het Verdrag werden ingesteld, hun invoering in strijd is met de in artikel 12 neergelegde „standstill”-verplichting;

dat blijkens artikel 38, tweede lid, van het Verdrag de regels voor de instelling van de gemeenschappelijke markt op de landbouwprodukten van toepassing zijn, voor zover in de artikelen 39 tot en met 46 niet anders is bepaald;

dat weliswaar het bestaan van een nationale marktorganisatie zekere afwijkingen kan rechtvaardigen van de verplichting tot het opheffen van invoerbelemmingen — en dus van het beginsel dat de ontwikkeling van de onderlinge handel door middel van het vrije goederenverkeer moet worden nagestreefd — doch deze afwijkingen slechts het logische sequel zijn van de artikelen 40, 43 en 45 van het Verdrag, daar eerbiediging van dit beginsel immers de toepassing illusoir zou maken van de bepalingen waarbij het afsluiten van de in artikel 45 bedoelde overeenkomsten of contracten op lange termijn wordt toegestaan en tevens de instandhouding wordt voorondersteld van de nationale marktorganisaties tot op het tijdstip dat de gemeenschappelijke ordening van de landbouwmarkten zal zijn verwerkelijkt (artikelen 40 en 43);

dat hieruit evenwel volgt dat deze bepalingen — uit hoofde van het daarmee beoogde doel — niet mogen worden geïnterpreteerd in die zin dat zij een derogatie rechtvaardigen aan het in artikel 12 van

het Verdrag neergelegde „standstill”-beginsel, daar deze „standstill” de ontwikkeling van de onderlinge handel niet kan verzekeren doch slechts beoogt de status quo bij de inwerkingtreding van het Verdrag te handhaven en de uitvoering van akkoorden of overeenkomsten op lange termijn niet belemmert en evenmin de Lid-Staten verhindert om, in afwachting van de gemeenschappelijke ordening der landbouwmarkten, de bestaande nationale marktorganisaties in stand te houden;

dat de Commissie in bepaalde gevallen — zonder van die beginselen af te wijken — slechts heeft gedoogd dat de invoerrechten, welker tarief varieert naar gelang van de prijschommelingen op de wereldmarkt en die een integrerend deel uitmaakten van een nationale marktorganisatie gelijk die op het tijdstip van inwerkingtreding van het Verdrag bestond, gelijk voorheen, van kracht bleven, daar de toepassing van deze rechten geen nieuwe of bijkomende handelsbelemmering vormen;

Overwegende dat *verweersters* stellen dat in casu geen verdragsschending is begaan;

dat, in het algemeen gezien, het Verdrag voor de landbouw de toepassing van het beginsel van het vrije goederenverkeer slechts voorziet op voorwaarde van de gelijktijdige instelling van een gemeenschappelijk landbouwbeleid, gebaseerd op de gemeenschappelijke ordening der markten;

dat, nu een gemeenschappelijk landbouwbeleid voor zuivelprodukten tot stand was gebracht noch bij de inwerkingtreding van het Verdrag, noch ten tijde van de mededeling van het advies van de Commissie of van het instellen der onderhavige beroepen, de toepassing van de regelen met betrekking tot het afschaffen der handelsbelemmeringen op die tijdstippen niet verplicht was en zelfs met de artikelen 39 tot en met 46 van het Verdrag in strijd zou zijn geweest, daar zij de verwezenlijking van de met het gemeenschappelijk landbouwbeleid beoogde doeleinden in gevaar had kun-

nen brengen en de stabiliteit der markten — welke dit beleid juist dient te verzekeren — zou hebben ondergraven;

dat het verlot tot handhaving van de nationale marktorganisaties tot op het ogenblik van de instelling ener gemeenschappelijke ordening der markten een ten behoeve der Staten toegekende waarborg vormt en als zodanig de machtiging inhield de in artikel 12 bedoelde „standstill” niet op landbouwprodukten toe te passen zolang met het gemeenschappelijke landbouwbeleid geen begin was gemaakt;

dat, nu het „standstill”-beginsel op gelijke voet als de geleidelijke afschaffing der douanerechten een der wezenlijke procédés vormt waarmede het Verdrag het vrije goederenverkeer wil verwerkelijken, het ongerijmd ware te beweren dat de geleidelijke afschaffing van die belemmeringen — onder de hierboven onderzochte voorwaarden — op landbouwprodukten niet van toepassing zou zijn, terwijl daarentegen de „standstill” daarvoor onbeperkt zou gelden;

dat zowel de geleidelijke afschaffing van bedoelde belemmeringen als de toepassing van de „standstill” het verdwijnen van de nationale marktorganisaties ten gevolge zouden hebben, daar de invoerbelemmeringen en -heffingen — welke een integrerend deel van zodanige organisaties vormen — zich niet meer zouden kunnen ontwikkelen naar gelang van de wereldprijzen en dientengevolge hun werking zouden verliezen;

dat verzoekster door niet te betwisten dat invoerrechten welke hoogte varieert naar gelang van de prijsschommelingen op de wereldmarkt — en die ten tijde van de inwerkingtreding van het Verdrag bestonden — daarmede niet onverenigbaar zijn en een eerder bestaande belemmering niet versterken, schijnt te erkennen dat de nationale marktorganisaties afwijkingen van de „standstill” — althans zoals zij die opvat — impliceren;

dat het instandhouden van de nationale marktorganisaties slechts zin heeft voor zover zij haar werking blijven uitoefenen;

dat, nu de landbouw niet statisch, doch evoluerend van aard is, een wijziging van de reeds ten tijde van de inwerkingtreding van het Verdrag bestaande maatregelen, of de invoering van nieuwe maatregelen noodzakelijk kan zijn om de volle werking te verzekeren van de nationale marktorganisaties ingeval een nieuwe feitelijke situatie intreedt en voorts om afzet van de nationale produktie te bevorderen;

dat derhalve het bij de artikelen 43 en 45 toegekende recht tot het instandhouden der nationale marktorganisaties niet zozeer ziet op de handhaving der onderscheidene bij de inwerkingtreding van het Verdrag bestaande regelingen als wel op de handhaving dier organisaties zelve en derhalve de bevoegdheid insluit alle daartoe nodige middelen aan te wenden;

dat, anders dan verzoekster meent, de litigieuze rechten niet een bijkomende belemmering vormen met betrekking tot die welke reeds bij de inwerkingtreding van het Verdrag bestonden, doch slechts één der middelen zijn om de doeltreffendheid van de nationale marktorganisatie voor zuivelprodukten in de beide betrokken landen te waarborgen;

Overwegende dat *verzoekster* voorts stelt dat bij de inwerkingtreding van het Verdrag in België en Luxemburg geen enkele marktorganisatie voor de betrokken produkten bestond;

dat zij zich daartoe beroept op de in België te dezer zake op 1 januari 1958 geldende wetgeving en op het feit dat te dien tijde, voor zover haar bekend, geen enkele tekst de reglementering voorzag van de invoer van deze produkten naar het Groothertogdom Luxemburg;

Overwegende dat *verweersters* met een beroep zowel op het rapport-Spaak, als artikel 40 van het Verdrag en voorts op de doctrine en zekere verklaringen door de Commissie zelf afgelegd, concluderen dat de nationale marktorganisatie in wezen een interne regeling vormt waarmede in de praktijk wordt bereikt dat

de buitenlandse concurrentie naar goedvinden kan worden geregeld of uitgeschakeld;

dat zij vervolgens een overzicht geven van de feitelijke gegevens waaruit zou blijken van het bestaan—in de beide betrokken landen—van een nationale marktorganisatie voor zuivelprodukten in de zin van het Verdrag;

TEN AANZIEN VAN HET RECHT

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

Overwegende dat verweersters het beroep niet ontvankelijk achten daar de Gemeenschap de voor haar uit 's Raads resolutie van 4 april 1962 voortvloeiende verplichtingen niet zou zijn nagekomen en zij aldus de instandhouding zou hebben bewerkt van een beweerde verdragsschending waaraan reeds vóór het in artikel 169 bedoelde met redenen omklede advies een einde had behoren te zijn gemaakt;

dat — volgens verweersters — krachtens het internationale recht een partij die schade ondervond ten gevolge van het feit, dat een andere partij haar verplichtingen niet nakwam, gerechtigd is harerzijds haar verbintenissen evenmin na te komen en de Commissie derhalve niet meer bevoegd zou zijn een beroep te doen op schending van het Verdrag;

Overwegende evenwel dat zodanige samenhang tussen de verplichtingen der rechtsgenoten in het kader van het gemeenschapsrecht niet kan worden aangenomen;

dat toch het Verdrag zich niet beperkt tot het in het leven roepen van wederkerige verplichtingen tussen de verschillende rechtsgenoten waarop het van toepassing is, doch een nieuwe rechtsorde instelt, regelende de bevoegdheden, rechten en verplichtingen van genoemde justitiabelen, alsmede de procedures welke tot het

vaststellen en sanctioneren van eventuele verdragsschendingen moeten worden gevolgd;

dat derhalve de structuur van het Verdrag — afgezien van de gevallen waarin uitdrukkelijk anders werd bepaald — voor de Lid-Staten het verbod van eigenrichting met zich brengt;

dat derhalve het niet uitvoeren door de Raad van de op hem rustende verplichtingen, verweersters niet van de nakoming harer verplichtingen ontheft;

Overwegende voorts dat de resolutie van de Raad strekkende tot het nemen van een beschikking uiterlijk op 31 juli 1962 in dier voege dat de verordening voor zuivelprodukten uiterlijk op 1 november 1962 in werking zal treden, geen termijnen stelt waaraan gelijke rechtsgevolgen zouden toekomen als aan die voorzien in het Verdrag;

dat deze bedoeling van de auteurs der rechtshandeling blijkt uit het feit dat zij die verricht hebben onder een naamgeving en in een vorm welke voor verbindende handelingen van de Raad — in de zin van artikel 189 van het Verdrag — niet plegen te worden gebezigd;

dat de Raad derhalve door het niet in acht nemen van de termijnen welke hij zich zelf bij de resolutie van 4 april 1962 had gesteld, het Verdrag niet heeft geschonden;

Overwegende voorts, dat de beweerde schending van artikel 12 van het Verdrag niet veroorzaakt werd door een gedraging van de Gemeenschap en met name niet van de Raad;

dat de Belgische en Luxemburgse algemene maatregelen van bestuur voorafgingen niet alleen aan de resolutie van 4 april 1962, doch ook aan de daarin vastgelegde termijnen en dat niets erop wijst, dat bedoelde maatregelen door het verstrijken daarvan een wezenlijke verandering zouden hebben ondergaan;

dat, daarentegen, volgens de stellingen van verweersters zelve, de verlangde uitvoering van de resolutie van 4 april 1962 haar hoogstens bewogen zou hebben tot intrekking der maatregelen, doch niet met terugwerkende kracht;

dat derhalve het niet in acht nemen der in meergenoemde resolutie bepaalde termijnen, niet geleid zou hebben tot een wijziging in de aard der litigieuze voorschriften, noch ook tot een andere beoordeling rechtens daarvan in het licht van het Verdrag;

Overwegende ten slotte, dat verweersters blijkbaar betogen dat de Gemeenschap, zolang zij niet aan haar plicht tot het vormen van een gemeenschappelijk landbouwbeleid had voldaan, niet ontvangen kon worden in haar beroepen ex artikel 169, tweede lid, en gegrond op het feit, dat een Lid-Staat heeft nagelaten de in de artikelen 12 en 13 van het Verdrag bedoelde belemmeringen voor landbouwproducten op te heffen;

dat het hier in wezen de vraag betreft in hoeverre de bepalingen van Titel II betreffende de landbouw aan artikel 12 derogeren; dat deze vraag derhalve niet behoort tot het onderzoek van de ontvankelijkheid, doch tot de behandeling van het geschil ten principale;

dat het beroep derhalve ontvankelijk is;

Ten principale

Overwegende dat niet is betwist dat de gewraakte maatregelen in -en uitvoerrechten zijn of heffingen van gelijke werking in de zin van artikel 12 van het Verdrag en dat zij na de inwerking-treding daarvan zijn ingevoerd;

Overwegende dat verweersters zich beperken tot de stelling dat laatstgenoemd artikel in casu niet van toepassing is;

dat zij daartoe wijzen op artikel 38, tweede lid, krachtens hetwelk — voor zover in de artikelen 39 tot en met 46 niet anders

is bepaald — de regels voor de instelling van de gemeenschappelijke markt op de landbouwprodukten van toepassing zijn;

dat voorts met name uit de artikelen 43 en 45 zou blijken dat de nationale marktorganisaties in werking blijven zolang zij niet door een der in artikel 40, tweede lid, bedoelde vormen van ordening zijn vervangen;

dat uit deze bepalingen, in verband met die van artikel 44, zou volgen dat tot op het ogenblik van bedoelde vervanging de opheffing van belemmeringen voor het goederenverkeer — in casu de in- en uitvoerrechten tussen de Lid-Staten — niet verplicht is;

dat de gewraakte maatregelen derhalve, welke een integrerend deel vormen van de organisatie der Belgische en Luxemburgse markten voor zuivelprodukten niet onder artikel 12 zouden vallen zolang een gemeenschappelijke ordening van bedoelde markten niet geldig is tot stand gebracht;

Overwegende dat dient te worden onderscheiden enerzijds tussen het in artikel 12 neergelegde verbod van verhoging der bestaande rechten of van invoering van nieuwe in- en uitvoerrechten en anderzijds de daaropvolgende bepalingen met betrekking tot de geleidelijke afschaffing van zodanige rechten tussen de Lid-Staten;

dat het hier slechts gaat om de vraag of de instelling van nieuwe in- en uitvoerrechten voor landbouwprodukten onder artikel 12 valt;

dat derhalve de stelling van verweersters, voor zover daarmee beoogd wordt aan te tonen dat bedoelde geleidelijke afschaffing slechts zou kunnen plaatsvinden in nauwe samenhang met de vervanging van de nationale marktorganisaties door de gemeenschappelijke ordening van de landbouwmarkt, in casu niet overtuigend is;

dat artikel 12 het invoeren van nieuwe douanerechtelijke belemmeringen verbiedt ten einde aldus de samensmelting der nationale markten en de instelling van een gemeenschappelijke markt te bevorderen;

dat bedoeld verbod van nieuwe in- en uitvoerrechten — zonder op zich zelf nog een maatregel van tariefafbraak te vormen — de onmisbare voorwaarde is voor de vervanging van de verschillende nationale markten door een gemeenschappelijke markt en van de nationale marktorganisaties door een gemeenschappelijke ordening op het gebied van de landbouw;

Overwegende dat artikel 12 derhalve een fundamenteel voorschrift is en dat mitsdien iedere uitzondering daarop — welke bovendien strikt dient te worden geïnterpreteerd — duidelijk moet zijn voorzien;

Overwegende dat de artikelen 39 tot en met 46 geen enkele bepaling bevatten welke zich duidelijk uitspreekt tegen het verbod van nieuwe douanerechtelijke belemmeringen in de landbouwsector;

dat integendeel artikel 44 — waarin de bewoordingen worden herhaald van artikel 13 hetwelk de „geleidelijke opheffing der douanerechten voorschrijft — voor zover het al een mogelijke derogatie aan de bepalingen inzake de opheffing dier rechten voorziet, niettemin geen enkel element bevat hetwelk aan het beginsel van artikel 12 derogeert;

dat voorts aan artikel 44, tweede lid, houdende het voorschrift, dat de minimumprijzen geen vermindering van het tussen de Lid-Staten bestaande handelsverkeer tot gevolg mogen hebben, kennelijk dezelfde gedachte ten grondslag ligt als aan artikel 12;

dat hetzelfde geldt voor artikel 45 welks tweede lid bepaalt dat de daar bedoelde overeenkomsten, wat de kwantiteiten betreft, uitgaan van de gemiddelde omvang van de handel gedurende de drie jaar aan de inwerkingtreding van het Verdrag voorafgaande en dat zij in een passende toeneming van die omvang moeten voorzien;

dat mitsdien de artikelen 39 tot en met 46 geen enkele regel bevatten welke aan artikel 12 derogeert;

Overwegende dat verweersters stellen dat zodanige conclusie zowel de aard als de werking der nationale marktorganisaties miskent;

dat zij betogen dat het aan de Lid-Staten toegekende recht om bedoelde organisaties in stand te houden hun tevens de vrijheid geeft gebruik te maken niet alleen van de middelen waarvan zij zich ten tijde van de inwerkingtreding van het Verdrag bedienden, doch ook van die welke nodig mochten voorkomen ten einde de doeltreffende werking dezer organisaties en de aanpassing daarvan aan gewijzigde omstandigheden te verzekeren;

Overwegende dat een zodanige onderscheiding tussen de marktorganisaties enerzijds en de instellingen waaruit zij bestaan anderzijds, niet kan worden aanvaard;

dat toch een marktorganisatie een geheel van instellingen en wettelijke regelingen vormt, waarmee het bevoegde gezag de markt tracht te controleren en te beheersen;

dat zodanige organisatie dan ook niet van bedoelde componenten mag worden onderscheiden, noch ook los daarvan kan bestaan;

dat de eventuele instandhouding van een nationale marktorganisatie geen andere betekenis kan hebben dan de instandhouding der daartoe getroffen maatregelen, daar anders het begrip nationale organisatie iedere kracht en iedere stellige en bepaalde inhoud zou verliezen;

dat niet gegrond is de stelling dat het verbod om nieuwe maatregelen toe te passen, de nationale organisaties aan doeltreffendheid zou doen inboeten en derhalve de bedrijvigheid op het gebied van de landbouw gedurende de overgangperiode in gevaar zou brengen;

dat het Verdrag uitdrukkelijk bijzondere middelen en procedures voorziet waarmee — onder controle of met toestemming van

het gemeenschapsgezag — aan bedoelde moeilijkheden het hoofd kan worden geboden;

dat artikel 12 derhalve mede van toepassing is op maatregelen binnen het kader van een nationale marktorganisatie genomen, voor zover zij bestaan in in- en uitvoerrechten of heffingen met gelijke werking;

Overwegende dat hiermede het onderzoek naar de vraag of er Belgische en Luxemburgse organisaties voor de onderhavige markt bestaan, overbodig is geworden;

dat uit het bovenoverwogene volgt dat de litigieuze maatregelen een schending van artikel 12 inhouden;

dat het beroep derhalve is gegrond;

Ten aanzien van de kosten

Overwegende dat krachtens artikel 69, paragraaf 2, van het reglement voor de procesvoering de in het ongelijk gestelde partij in de kosten zal worden veroordeeld;

dat verweersters in het ongelijk werden gesteld;

Gezien de processtukken;

Gehoord het rapport van de Rechter-Rapporteur;

Gehoord partijen in haar pleidooien;

Gehoord de conclusie van de Advocaat-Generaal;

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap en inzonderheid op de artikelen 12, 13, 38 tot en met 46, 169 en 189;

Gelet op het protocol betreffende het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen;

Gelet op het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen;

HET HOF VAN JUSTITIE

Rechtdoende,

1. Verklaart de onderhavige beroepen ontvankelijk;
2. Beslist dat de regering van het Koninkrijk België en de regering van het Groothertogdom Luxemburg de op haar krachtens artikel 12 van het Verdrag rustende verplichtingen niet zijn nagekomen, daar zij na 1 januari 1958 een bijzonder recht hebben ingesteld en toegepast, te heffen bij de afgifte van invoervergunningen voor poeder van afgeroomde melk, al of niet met toegevoegde suiker, poeder van volle melk, al of niet met toegevoegde suiker, gecondenseerde melk met toegevoegde suiker, in blik, harde of halfharde kaas, smeltkaas en zachte kaas;
3. Veroordeelt verweersters in de proceskosten;
4. Ontzegt het meer of anders gevorderde.

Aldus door het Hof gewezen en ondertekend te Luxemburg op dertien november negentienhonderdvierenzestig.

HAMMES

DONNER

LECOURT

DELVAUX

TRABUCCHI

Uitgesproken ter openbare zitting gehouden te Luxemburg op dertien november negentienhonderdvierenzestig.

De Griffier,

A. VAN HOUTTE

De President,

Ch. L. HAMMES